

**ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**

д.е.н., проф. **Божкова В.В., Носонова Л.В.**  
*Сумський державний університет (Україна)*

Показники продуктивності праці відображають інтенсивність і результативність праці наявних трудових ресурсів на підприємстві. Підвищення рівня продуктивності праці забезпечує стійке і потужне економічне зростання підприємств.

Продуктивність праці визначається відношенням обсягу виробленої продукції до затрат праці (середньооблікової чисельності персоналу). Для вимірювання продуктивності праці на підприємстві використовують два показники: виробіток і трудомісткість продукції.

Виріток – це кількість виробленої продукції за одиницю часу або кількість продукції, яка припадає на одного середньооблікового працівника. Він вимірюється відношенням кількості виробленої продукції до величини робочого часу, витраченого на його виробництво.

Трудомісткість продукції – це показник, який характеризує затрати робочого часу на виробництво одиниці продукції або на виконання конкретної технологічної операції. Трудомісткість містить затрати робочого часу всіх робітників, безпосередньо задіяних у виготовленні продукції, і витрати праці, втіленої у сировині, паливі, обладнанні та інших витрачених засобах виробництва.

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємств необхідно періодично (щомісячно, щоквартально, щорічно) проводити планування продуктивності праці – визначати рівень і темпи її зростання. Підвищення рівня продуктивності праці вказує на збільшення кількості виготовляємої продукції за одиницю часу, та на економію часу, затраченого на виготовлення одиниці продукції.

Очевидно, що ефективність виробництва на підприємстві, насамперед, залежить від кваліфікації робітників, їх розміщення та використання, що в свою чергу впливає на обсяг і темпи приросту виготовляємої продукції.

Теоретична значимість даного дослідження обумовлена тим, що для утримання сталих позицій на ринку кожне підприємство повинне приділяти особливу увагу питанню раціонального та ефективного використання наявних трудових ресурсів.